

## DECLARAȚIA societății civile din Republica Moldova cu referire la Legea Deșeurilor

Reprezentanții Platformei Naționale a Forumului Societății Civile al Parteneriatului Estic și alți reprezentanți ai societății civile, semnatari ai declarației, **susțin modificarea** în 14 august 2019 a **Legii Deșeurilor** nr. 209 din 29.07.2016 cu reincluderea articolului 17 **care va permite coincinerarea deșeurilor nereciclabile și cer demisia doamnei Violeta Ivanov** din funcția de Președinte al **Comisiei mediu și dezvoltare regională** a Parlamentului Republicii Moldova.

În 29 iulie 2019 au avut loc audieri publice pentru reincluderea articolului 17 în Legea privind Deșeurile nr. 209 din 29.07.2016 referitor la incinerarea și coincinerarea deșeurilor. Membrii societății civile au fost invitați la ședință și au susținut inițiativa de permitere a coincinerării deșeurilor. Ținem să precizăm care este diferența dintre incinerare și coincinerare:

- O **instalație de incinerare** a deșeurilor prezintă orice **unitate tehnică destinată tratării termice a deșeurilor**, cu sau fără recuperarea căldurii generate;
- O **instalație de coincinerare** a deșeurilor prezintă orice **unitate tehnică al cărei scop principal este generarea de energie** și care utilizează deșeuri drept combustibil uzual sau suplimentar.

Astăzi, toată Europa incinerează și coincinerează deșeurile menajere solide nereciclabile care, fiind compresate sub formă de balot RDF (refuse derived fuel), reprezintă o sursă de energie în țările europene. Astfel, ambalajele din plastic contaminate cu produse alimentare, ambalajele de desfacere (pungi, caserole, cutii, etc.) care există în Republica Moldova în cantități uriașe și care zilnic traversează frontiera Republicii Moldova ca și material ce împachetează diverse mărfuri și, la scurt timp, devin deșeuri, pot fi coincinerate în calitate de combustibil alternativ și nu depozitate sau îngropate în sol.

Conform datelor statistice, doar în mun. Chișinău anual se generează circa 350 kg/per capita de deșeuri municipale. Cota deșeurilor din ambalare constituie circa 50 kg, dintre care 40% reprezintă hârtie și carton, 20% - sticlă și 20% - mase plastice, 15% - lemn, și 5% - metal. Mai mult, circa 15-20% din ambalaje (hârtie și carton, mase plastice) sunt contaminate cu produse alimentare (lactate, ulei, etc.) și nu mai pot fi supuse reciclării, fiind posibilă doar recuperarea valorii calorice.

Dacă e să continuăm lista deșeurilor care nu pot fi reciclate și pot fi eliminate prin incinerare sau coincinerare, ar fi suficient să menționăm scutecele și absorbantele, care se produc în cantități uriașe și care trebuie să ajungă în balotul RDF pentru coincinerare, și nu îngropate la infinit. Până și uleiurile uzate, care reprezintă produse petroliere, pot fi coincinerate pentru ca să nu le deversăm în râuri, transformând apa din râu în ulei și provocând consecințe grave asupra ecosistemelor de apă, dar să le valorificăm energetic.

Ținem să explicăm și ce sunt dioxinele, astfel încât modificarea legislativă să fie interpretată corect. Dioxinele sunt produșii secundari ai diferitor procese industriale care apar în procesul de ardere, unde sunt implicate clorul și carbonul, la o temperatură de 300C, iar la o temperatură de peste 900C dioxinele sunt distruse. Dioxinele se generează, în special, în procesele metalurgice, arderea deschisă a deșeurilor municipale, inclusiv a maselor plastice. Este cunoscut faptul că incineratoarele de tip vechi (funcționau în anii 1960-1980) nu aveau filtre pentru reținerea poluanților, iar regimul de temperatură era de 600-800C. În consecință, acestea au fost închise.

Astăzi, emisiile generate în procesul de ardere pot fi ușor captate în instalații moderne de coincinerare, dotate cu filtre de carbon pentru reținerea dioxinelor și, prin urmare, nu ajung în aer. Echipamentul de captare monitorizează în regim non-stop emisiile produse în urma arderii, și, dacă în instalațiile de coincinerare nu se aduc deșeuri care sunt interzise pentru ardere, atunci instalațiile moderne captează toate emisiile nocive. Dacă dna Ivanov, specialist în rețele de apeduct și canalizare, s-ar preocupa de calitatea apelor de suprafață și de sănătatea oamenilor, atunci ar dedica cei 30 de ani de experiență promovării construcției stațiilor de epurare a apelor uzate, stații care sunt la număr peste 190, dar nu funcționează niciuna DEJA DE 30 DE ANI, provocând consecințe grave asupra sănătății populației, inclusiv prin deversarea de substanțe cancerigene în apă. Astăzi, toate apele uzate neepurate ajung în mediul natural, poluând grav fluviul Nistru și râul Prut – sursa de apă potabilă pentru locuitorii mun. Chișinău și a altor localități. Mai mult, produsele crescute cu apa din râurile poluate cum ar fi produse lactate și produse

agricole vegetale reprezintă un risc major asupra sănătății oamenilor. Suntem siguri că populația ar vrea să cunoască, în primul rând, statistici de îmbolnăvire în acest domeniu, și că rezultatele ar fi înfricoșătoare.

Menționăm că economia circulară este imposibilă în Republica Moldova în lipsa reglementărilor întreg ciclului de gestionare a deșeurilor sau în redacția actuală a art. 17 al Legii 209/2006 care admite arderea deșeurilor medicale fără reglementare. Anume aici se generează dioxinele, deoarece arderea se face în aer liber sau în instalații improvizate fără autorizație, din cauză că dna Violeta Ivanov a exclus în 2016 în lectura a 2-a din Legea Deșeurilor clauza pentru autorizarea proceselor de incinerare și coincinerare.

Am fi vrut să auzim în discursurile deputaților cum aceștia colectează separat deșeurile generate de consumul zilnic și ce soluții propun pentru fiecare tip de deșeu, ca să putem discuta constructiv ce soluții aplicăm **DE URGENȚĂ** pentru optimizarea managementului deșeurilor. Dacă avem o lege bună, haideți să o aplicăm, să creăm toate lanțurile de valorificare a deșeurilor colectate separat.

A fost invocat faptul precum că guvernarea actuală este incompetentă, deși a venit cu o soluție pentru valorificarea deșeurilor nereciclabile. Noi, societatea civilă, vom susține inițiativele bune ale oricărui guvernări și vom critica dur acele inițiative care pun în pericol viitorul Republicii Moldova. Domeniul mediului a fost **DEFINITIV** aruncat la coadă, atunci când a dispărut Ministerul Mediului în Republica Moldova (2017) și acest lucru a fost realizat de guvernarea precedentă, Ministerul Mediului fiind unit cu Ministerul Agriculturii pentru a închide gura ecologiștilor și pentru a promova irigarea din ape subterane (ceea ce ar **DISTRUGE SOLURILE** Moldovei). Precum și pentru a nu permite ecologiștilor controlul substanțelor chimice aplicate în agricultură, fapt care a rezultat deja într-o tragedie în s. Flocoasa, r. Cantemir, unde 3 copii au decedat în urma stropirii cu pesticide a grâului de către rudele adulte. Dl Iurie Ciocan, responsabil de reforma instituțională privind micșorarea numărului de ministere, ne-a asigurat că după fuziunea Ministerul Agriculturii cu cel al Mediului în fruntea ministerului nou creat ar veni un ecologist profesionist, însă ne-am ales cu miniștrii agricultori care promovau cu vehemență irigarea terenurilor agricole cu apa din subteran ceea ce duce la distrugerea solurilor R. Moldova.

Astfel, cerem deputaților publicarea listei cu ONG-uri care se opun includerii articolului privind coincinerarea în Legea deșeurilor. Cerem deputaților să nu se ascundă după ONG-uri, dar să asigure un dialog constructiv și deschis cu societatea civilă, căci în ultimii 10 ani am fost invitați o singură dată în 2016 când a fost exclus articolul 17 pe coincinerarea deșeurilor din redacția Legii Deșeurilor și am vrea să cunoaștem motivele reale ale acțiunii Dnei Ivanov de atunci.

Subliniem că societatea civilă are expertiză suficientă pentru a se expune pe subiecte ecologice și pentru a lucra umăr la umăr cu toate părțile interesate, inclusiv cu Parlamentul, pentru a găsi **DE URGENȚĂ** soluții în îmbunătățirea managementului deșeurilor și pentru alte probleme de mediu cum ar fi poluarea apelor, lipsa pădurilor care ne lasă fără apă și amplifică fenomenul înfricoșător de schimbări climatice ori extragerea zăcămintelor naturale care au loc într-un mod dubios, etc. Consultarea cu societatea civilă este un lucru firesc într-o societate democratică, iar dacă la tribuna Parlamentului RM ne referim la practicile din țările UE în domeniul managementului deșeurilor, trebuie totodată să respectăm și principiul de bază al unui stat democratic de a consulta societatea civilă pe toate politicile publice elaborate de factorii de decizie. În UE vocea societății civile e ascultată, pentru că democrația nu doar se declară, dar să și respectă și se resimte.

Modificările la Legea Deșeurilor nu sunt despre uzina LaFarge de la Rezina care va putea coincide RDF ori despre faptul că vom importa deșeuri pentru incinerare, deoarece acest lucru este interzis. Această lege este despre mii de gunoiști care ne otrăvesc viața de 30 de ani și despre faptul că toate guvernările precedente nu au făcut nimic, dar absolut nimic pentru a ne mișca cu un metru în rezolvarea problemei gestionării deșeurilor. Inițiativele societății civile de a mări amenzile pentru aruncarea iresponsabilă a deșeurilor s-au soldat cu zero, iar societatea civilă a fost hrănită cu promisiuni precum că nu este momentul oportun pentru acest lucru. Aceasta pentru că guvernărilor precedente le-a fost frică de votul cetățeanului pe care-l vor pierde, dacă vor mări amenzile de poluare a mediului.

**În concluzie, considerăm inoportuna reînțoarcerea Legii Deșeurilor pentru consultări suplimentare, deoarece ele deja au avut loc.**

**Totodată, cerem demisia dnei Violeta Ivanov din funcția de președinte al Comisiei mediu și dezvoltare regională a Parlamentului RM, deoarece aceasta nu vine cu soluții constructive în rezolvarea problemei deșeurilor, dar blochează în continuare inițiativele ministerului, inclusiv pe cea de a interzice importul azbestului. Regretăm că în decembrie 2018, în lipsa avizului Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, a fost acceptat, la inițiativa deputaților, importul deșeurilor din mase plastice, în timp ce China a interzis în 2018 toate importurile de mase plastice.**

**Astfel, cerem instituirea altui președinte în fruntea Comisiei mediu și dezvoltare regională care, alături de noi, va lucra pentru soluționarea problemelor de mediu din Moldova. Parlamentul Republicii Moldova trebuie să devină o adevărată tribună accesibilă tuturor părților interesate în prevenirea poluării mediului și distrugerii sănătății populației și a resurselor naturale din țara noastră, prin promovarea unei legislații coerente, și nu a intereselor unor grupuri sau deputați.**

#### **Semnatari ai declarației:**

1. Centrul Național de Mediu, Ina Coșeru, ina.coseru@environment.md
2. EcoContact, Rodica Iordanov, rodica.iordanov@ecocontact.md
3. Comunitatea "WatchDog.MD", Valeriu Pașa, valeriu.pasha@gmail.com
4. Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM), Nadejda Hriptievschi, nadejda.hriptievschi@crjm.org
5. Asociația de Eficiență Energetică și Regenerabile, Victor Parlicov, victor.parlicov@eumayors.eu
6. Fundația pentru dezvoltare, Gabriela Ojog, gabriela.ojog@proeducatie.md
7. Centrul Republican "Gutta-Club", Natalia Kravciuk, natalia.kravciuk@gmail.com
8. Asociația Presei Independente (API), Petru Macovei, pmacovei@api.md
9. Institutul pentru Politici și Reforme Europene, Iulian Groza, iuliangroza@gmail.com
10. REC Moldova, Victor Cotruță, victor@rec.md
11. Young leaders in Energy and Sustainably – Europe, Reprezentant pentru Moldova, Eugen Camenșcic, camenscic.evgheni@gmail.com
12. Eco-Răzeni, Vlad Ghițu, vghitu@gmail.com
13. Asociația femeilor profesioniște și de afaceri din Moldova, Angela Chicu, chicua@mail.ru
14. Confederația Națională a Patronatului din Republica Moldova, Vladislav Caminschi, caminschi@cnpm.md
15. Expert-Grup, Adrian Lupușor, adrian@expert-grup.org
16. ECOTOX, Elena Zubcova, ecotox@yahoo.com
17. Business Consulting Institute, Mihai Roșcovan, mihai.roscovan@bci.com
18. ONG "Terra-1530", Petru Botnaru, terra1530@gmail.com
19. Cutezătorul, Vitalie Cimpoieș, viccimpoies@gmail.com

20. Verde e Moldova Anatol Rîșină, [verdeemoldova@gmail.com](mailto:verdeemoldova@gmail.com)
21. Clubul automobiliștilor din Moldova Tatiana Mihailova, [mihailovat@yahoo.com](mailto:mihailovat@yahoo.com)
22. Institutul de Politici Publice, Arcadie Barbăroșie, [arcadie\\_barbarosie@ipp.md](mailto:arcadie_barbarosie@ipp.md)
23. IDIS-Viitorul, Viorel Chivriga, [vchivriga@yahoo.com](mailto:vchivriga@yahoo.com)
24. Transparency International Moldova, Lilia Carasciuc, [lilia@transparency.md](mailto:lilia@transparency.md)
25. Institutul de dezvoltare urbana, Veaceslav Bulat, [office@idu-moldova.org](mailto:office@idu-moldova.org)
26. Consiliul National al Tineretului din Moldova (CNTM), Ana Indoitu, [ana.indoitu@cntm.md](mailto:ana.indoitu@cntm.md)
27. AEER Moldova, Irina Plis, [aeer.moldova@gmail.com](mailto:aeer.moldova@gmail.com)
28. Centrul Regional de Mediu, REC Moldova, Victor Cotruța, [info@rec.md](mailto:info@rec.md)
29. Veaceslav Burlacu, A.O. „Eco-Sor”, [ecosor2019@gmail.com](mailto:ecosor2019@gmail.com)
30. Gabriel Margineanu, Societatea Ecologică „Biotica”, [biotica.md@gmail.com](mailto:biotica.md@gmail.com)
31. Tatiana Marin, Mișcarea Ecologistă Ștefan Vodă, [tatianamarin2006@yahoo.fr](mailto:tatianamarin2006@yahoo.fr)